

ЛИШАВАНЕТО ОТ ПРАВО ДА СЕ УПРАВЛЯВА МОТОРНО ПРЕВОЗНО СПОРЕД КОНВЕНЦИЯТА, СЪСТАВЕНА НА ОСНОВАНИЕ ЧЛЕН К. 3 ОТ ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Памела Бучкова¹

I. ПРЕДМЕТЕН ОБХВАТ НА КОНВЕНЦИЯТА

Международното право обхваща все по-широк кръг проблеми, неговото значение се засилва, ролята на международните договори непрекъснато нараства. Българската Конституция признава приоритета на международното право по отношение на законите и другите източници, които йерархично са им подчинени. Нито една държава не може да си позволи да пренебрегва установените международноправни принципи и да създава национален правен ред в противоречие с тези принципи. Очевиден императив на времето е все по-голямото интернационализиране на обществените отношения във всички сфери и съответното развитие на правната уредба.

За да изпълни ангажиментите си, произтичащи от договора за присъединяване към Европейския съюз, Република България следва да признае и включи във вътрешното си законодателство множество конвенции и протоколи, изброени в Анекс № 1 на Договора за присъединяване.

Сред изброените актове е и Конвенцията за лишаване от право да се управлява моторно превозно средство, приета на 17 юни 1998 г. на основание член К.3 от Договора за Европейския съюз².

Конвенцията е свързвана с безопасното упражняване на едно от фундаменталните права, предоставени на европейските граждани, а именно правото на свободно движение в рамките на Съюза.

В съвременното право свободата на преминаване на териториалните предели на държавите за първи път е прогласена в чл. 13, § 2 от Всеобща-

¹ Асистент по административно право и процес, НБУ.

² Текста на Конвенцията вж. **Бучкова, Памела**. Относно приложението на Конвенцията, съставена на основание член К. 3 от Договора за Европейския съюз, за лишаването от право да се управлява моторно превозно средство. – Юридическо списание на НБУ – 2008, № 2, с. 54-77.

та декларация за правата на човека на ООН, съгласно който „Всеки човек има право да напусне всяка страна, включително и своята, и да се връща в страната си“.

Във връзка с упражняването на това право е и отпадането на граничния контрол между повечето европейски страни, вследствие на което се увеличи пътното движение и се наложи вземането на адекватни мерки за обезпечаване на безопасността по пътищата и мерки срещу нарушителите на правилата за безопасност.

Същността на конвенцията се състои в изработването на правен механизъм, който позволява решението за отнемане на свидетелството за управление на МПС, което е постановено срещу лице в друга страна-членка на ЕС, различна от постоянния му адрес, в случаите на съществени нарушения на правилата за движение, да може да се осъществи във всички страни-членки.

Друго обстоятелство, което налага приемането на конвенцията е отчитането на факта, че поради липса на „европейски правила“ едни водачи на МПС се поставят в неравностойно положение спрямо други, в зависимост от това къде в рамките на ЕС е отнето свидетелството им за управление на МПС. Ако свидетелството за управление на МПС е отнето в страната по постоянен адрес на нарушителя, той не може да управлява МПС в друга държава, в която преди това на основата на същото свидетелство му е било разрешено. Ако отнемането на свидетелството за управление на МПС е станало в страна, различна от тази по постоянен адрес на лицето, то наказанието важи само в страната, в която то е санкционирано, и то само толкова време, доколкото това лице се намира на нейна територия.

При тази уредба деянията на лицата в първия случай имат за последица това, че постановената срещу тях забрана за управление на МПС се отнася както за другите държави, така и за собствената им държава (държавата по постоянен адрес), в която свидетелството за управление на МПС е отнето. Това не важи по отношение на втория случай; при който лицата могат съвсем законно да управляват МПС в друга страна, в която се признава свидетелството за управление на МПС.

Тези въпроси са поставени през 1991 г. Едва през 1995 г. е внесен за разискване първият проект на конвенцията, а окончателният ѝ вариант е изготвен през 1998 г.

Договарящите се страни отчитат, че в резултат на свободното движение на хора и нарастващия международен трафик по пътищата, следва да се подобри пътната безопасност. Една от гаранциите за това е наказанието „лишаване от право да се управлява МПС“ да се налага от държава-членка, която е различна от държавата по обичайното местоживее на водача на МПС, извършил нарушение на правилата за движение по пътищата.

Страните по конвенцията се съгласяват, че за обезпечаване на безопасността по пътищата на Европейския съюз е от първостепенно значение да се уеднакви за цялата територия на Съюза валидността на наказанието лишаване от право да се управлява МПС.

С цитираната конвенция, за страните, които са се присъединили към нея, се създава правен механизъм за взаимно признаване на валидността на лишаването от право да се управлява моторно превозно средство за цялата територия на Европейския съюз.

Държавите, подписали конвенцията, се задължават да си сътрудничат по такъв начин, че да не допуснат лишените от свидетелство за управление на МПС водачи да избягнат действието на наказанието, като напуснат държавата по местонарушението. Поради това държавата по местонарушението е длъжна да уведоми държавата по местоживее на нарушителя за наказанието, което му е наложила, а тя от своя страна да го уважи.

Уредбата на конвенцията се отнася до това, че ако на шофьор бъде отнето свидетелството за правоуправление, в която и да е страна от ЕС, мярката ще важи за всяка друга страна от Съюза. Приемането на този международен акт цели от една страна, да не се допусне водачите на моторно превозно средство, лишени от право да го управляват в държавата – членка на Европейския съюз различна от тази, в която е обичайното им местоживее, да изтърпяват повторно наложеното наказание. От друга страна следва да се неутрализира възможността нарушителите да избегнат действието на тази мярка когато се намират в държава-членка, която е различна от тази, в която е констатирано нарушението.

В текста на конвенцията са нормативно пояснени понятията „моторно превозно средство“, „лишаване от право да се управлява МПС“, „държава по местонарушението“ и „държава по местоживее“. Така:

– „моторно превозно средство“ означава всяко превозно средство, попадащо в обхвата на дефиницията, съдържаща се в член 3 (3) от Директива 91/439/ЕИО;

– „лишаване от право да се управлява МПС“ означава всяка мярка, свързана с извършено нарушение на правилата за движение по пътищата, водеща до отнемане или временно прекратяване на правото на водача на моторно превозно средство да управлява и която по-нататък не подлежи на обжалване. Мярката може да представлява първично, вторично или допълнително наказание или мярка за безопасност и може да се предприеме от съдебен или административен орган.

Тази абстрактна формулировка на дефиницията се налага поради многообразието от норми, които важат в държавите-членки по отношение на отнемането на свидетелството за управление на МПС. В някои стра-

ни, преди приемането на конвенцията, то се третира като наказателна санкция; а други като допълнителна или вторична мярка, която се налага в случай на осъждане. В трети страни отнемането на свидетелството може да наложи изцяло независимо от наказателното осъждане – като предпазна мярка, наложена от един напълно независим административен орган.

Решението за лишаване от правото управление на МПС представлява всяка мярка във връзка с нарушението в пътното движение, която има за последица отнемането или прекратяването (спирането) на свидетелството за управление на МПС.

Предметният обхват на конвенцията изключва отнемането на разрешението за управление на МПС вследствие на медицинското състояние на водача на МПС или на основата на т.нар. точкова система.

– „държава по местонарушението“ означава държавата-членка, на чиято територия е извършено нарушението на правилата за движение по пътищата, послужило като основание за лишаване от право да се управлява МПС;

– „държава по местоживеенето“ означава държавата-членка, на територията на която лицето, което е било лишено от право да управлява МПС, има обичайно местоживеене по смисъла на член 9 от Директива 91/439/ЕИО.

В този член се казва следното:

„По смисъла на тази директива като постоянно местожителство се счита мястото, в което притежателят на СУМПС поради лична връзка, която се признава поради тясната връзка между притежателя и местожителството, обикновено живее, т.е. в продължение най-малко на 185 дни в календарната година.

Като постоянно местожителство на притежателят на СУМПС, чиято професионална връзка е в друго населено място, отколкото неговата лична връзка и поради това той трябва да сменя пребиваванията си на различни места в две или повече страни-членки, то важи неговата лична връзка, доколкото той редовно се връща на това място. Това изискване отпада, ако притежателят на СУМПС пребивава в страната-членка за изпълнението на договор с определен срок. Посещението на университет или училище няма за последица преместването на постоянното местопребиваване“.

Нарушенията, които могат да доведат до лишаване от право да се управлява МПС представляват нарушения на законодателството на държавата, в която са извършени. Те са свързани с правилата за движение по пътищата и транспортната безопасност и могат да бъдат както деяния с по-ниска степен на обществена опасност, така и криминализирани общественоопасни прояви.

Съласно анекс към конвенцията тези нарушения произтичат от:

– безразсъдно или опасно управление на МПС (независимо дали е или не е причинило смърт, увреждане или сериозна опасност);

– съзнателно неизпълнение на задължения от страна на водачи на МПС, след като са били участници в пътни произшествия (причинили и избягали от мястото на произшествието);

– управление на превозно средство под въздействието на алкохол или други вещества, засягащи или намаляващи психо-физическите способности на водача;

– отказ да се подложи на алкохолна проба или на проба за наркотици;

– управление на превозно средство със скорост, превишаваща разрешената;

– управление на превозно средство докато лицето е лишено от право да управлява МПС;

– друго поведение, съставляващо нарушение на закона, за което е било наложено наказанието „лишаване от право да управлява МПС“ от държавата по местонарушението:

– за срок от шест месеца или повече,

– за срок, по-кратък от шест месеца, когато за това е била постигната двустранна договореност между засегнатите държави.

В конвенцията са предвидени основните задължения за страните, свързани с уведомяване за всяко наложено наказание „лишаване от право да се управлява МПС“, от страна на държавата на нарушението на държавата по местоживеене на наказаното лице.

В член 3 е указано, че държавата, в която е извършено нарушението следва незабавно да уведоми държавата по местоживеенето на нарушителя, за всяко наказание „лишаване от право да се управлява МПС“. Става дума за писмено уведомление, което се изпраща от органите на държавата по местонарушението, които са определени да изпълнят наложеното наказание до органите на държавата по местоживеенето на лицето. Към уведомлението се прилага:

– изчерпателна информация, която да послужи за установяване на местоположението на лицето, лишено от право да управлява МПС;

– актът или решението, с което е наложено наказанието. Те се прилагат в оригинал или заверено копие;

– изложение на обстоятелствата, при които е наложено наказанието и посочване на законовите разпоредби, които са нарушени в държавата по местонарушението;

– информация за изпълнението на наказанието – кога е започнало, кога изтича и/или каква е неговата продължителност;

– отнетото свидетелство за управление на МПС.

Уведомяването на държавата по местоживеенето на нарушителя може да се избегне само ако са налице две кумулативни изисквания на конвенцията – ако между държавите съществува договореност за това и само в случаи, при които поведението, заради което лишаването от право да се управлява МПС е било наложено от едната държава, не съставлява закононарушение съгласно нормативната уредба на държавата по местоживеенето на нарушителя.

Всяка от държавите-членки следва да определи централен орган по изпълнение на конвенцията и компетентен орган, отговарящ за предоставяне на уведомленията по член 3. Съгласно конвенцията компетентният орган препраща уведомлението до централния орган.

Поначало уведомленията и приложените към тях документи не следва да бъдат преведени на езика на държавата по местоживеенето, освен ако не се касае за изпълнение на конституционно изискване по приемане на конвенцията, за което е уведомен Генералния секретар на Съвета на Европейския съюз, в съответствие с Член 15, параграф 2 от Конвенцията.

Конвенцията предвижда задължително лицето, на което е наложено наказанието, да бъде уведомено лично за започналото производство по уведомяване на държавата по местоживеенето.

Подробно регламентирани в конвенцията са и начините, по които се извършва признаването на валидността на решение, взето от държавата по местонарушението, с което е наложено наказанието. Всяка от държавите-членки декларира, че ако прилага конвенцията като държава по местоживеенето ще подходи по един от следните начини:

– чрез непосредствено изпълнение на решението, като държавата по изпълнението следва да вземе предвид всеки отрязък от срока на наложеното наказание, който е изтекъл.

Това е особено важно в случаите, в които решението за отнемане на правото за шофиране влиза в сила незабавно или след изтичането на законоустановения срок за обжалване в страната по местоизвършване. Целта е да се предотвратят излишните административни разходи и да се постигне ефикасно прилагане на конвенцията. Страната по постоянното местоживеене признава издаденото от страната по нарушение решение и тя може да го изпълни с минимални формални средства, без да е необходимо каквито и да е било одобрение или потвърждаване от съд или административен орган по постоянното местоживеене на нарушителя. Страната трябва да е в състояние, да извади съответното време на основата на предоставената преди това информация от страната по нарушението съгласно чл. 8, ал. 1.;

– чрез издаването на съдебен или административен акт, с който да се изпълни решението на държавата по местонарушението. В този случай

държавата по местоживеенето на нарушителя следва да вземе под внимание отрязъка от срока на наказанието, който е изминал. Тя може да намали времетраенето на лишаването от право да се управлява МПС, но само до максималния срок, който е предвиден за същото нарушение по националното ѝ законодателство. В никой случай държавата по местоживеенето не може да удължава срока на наложеното наказание. При този нормативен подход решението на държавата по нарушението може да се потвърди от съдебния или административен орган в страната по постоянното местоживеене. Подробната уредба на тази хипотеза, в рамките на установеното от конвенцията, е предоставена на съответните страните-членки, съгласно вътрешната им правна система.;

– чрез „превръщане“ на решението на държавата по местонарушението в свой собствен съдебен или административен акт. Това представлява трансформация на решението за отнемане на правото за управление в решение на съдебен или административен орган в страната по постоянното местоживеене, така че решението на страната по нарушението да се замени с решение на страната по постоянно местоживеене.

По този начин държавата по местоживеенето заменя решението на държавата по местонарушението с ново решение. В този случай, държавата по местоживеенето е обвързана от установените и изложени в решението на държавата по местонарушението факти. Тя е длъжна да съблюдава изтеклия от наказанието срок и не може да удължава срока на наказанието, нито да заменя наложеното наказание „лишаване от право да се управлява МПС“ с глоба или друго наказание. Държавата по местоживеенето може да намали времетраенето на наказанието, ако това се налага, за да го приведе в съответствие със срока, който е приложим по отношение на случая, съгласно националното ѝ законодателство.

Страната-членка има възможността да декларира, че ще прилага една от процедурите за признаване като принципно правило, но в определени случаи, които според нейната декларация се специфицират според обективни критерии, ще прилага друга от описаните процедури. Така една страна-членка може да направи например декларация, че тя ще прилага общия член 4, ал. 1, буква а) – непосредствено изпълнение, но че ще прилага чл. 4, ал. 1, буква б), ако срокът на наложеното наказание от държавата по нарушението надвишава предвидения в законодателството ѝ максимален срок за деяния от същия вид.

Законът за ратификация, както и самата конвенция, предвижда възможността България, като присъединяваща се държава, да приеме декларации, с които да уточни кои от вариантите, предвидени в конвенцията приема като свое задължение.

В изпълнение на това правило и като страна по конвенцията, Република България е декларирала, че ще признае незабавно за валидно ре-

шението, с което е наложено наказанието „лишаване от право да се управлява МПС“, чрез неговото непосредствено изпълнение, като взема под внимание всеки отрязък от срока на наказанието, който е изминал. (Аргумент от Член единствен, параграф 1 от Закона за ратифициране на Конвенцията).

В член 6 от конвенцията са регламентирани обстоятелствата, при които страната по постоянното местоживеее самостоятелно може да откаже изпълнението на съобщение от страната по нарушението. В член 6, ал. 1 се изложени обстоятелствата, при които държавата по постоянното местоживеее трябва да откаже изпълнението на съобщено решение за лишаване от право (отнемане на свидетелството за управление на МПС). В алинея 2 са изложени обстоятелствата, при които страната по постоянното местоживеее може да откаже изпълнението.

Държавата по местоживееенето трябва да откаже да изпълни решението на държавата по местонарушението ако:

- лишаването от право да се управлява МПС е изцяло изпълнено в държавата по местонарушението;

- нарушителят е бил вече наказан с лишаване от право да управлява МПС в държавата по местоживееенето за същото деяние и това наказание е изпълнено или изпълнението му тече в момента на получаване на уведомлението.

- нарушителят би бил помилван или амнистиран в държавата по местоживееенето, ако деянието би било извършено на нейна територия;

- срокът на ограничаване на мярката е изтекъл по силата на законодателството на държавата по местоживееенето;

- държавата по местоживееенето прецени с оглед на приложените доказателства, че нарушителят не е разполагал с адекватна възможност да се защити. Тази хипотеза не следва да се счита като възможност да се оспори процесуалният ред за налагането на наказанието в държавата по нарушението, нито правната ѝ система като цяло. В тези случаи, страната по местоживееене, след получаването на информацията по член 8 трябва да стига до извод, че въпросното лице не е имало достатъчно възможности да се защити. Ако страната по местоживееене приеме информацията за недостатъчна съгласно член 8, ал. 1 и 2, за да изпълни решение съгласно конвенцията, или ако са налице обстоятелства, които навеждат на основателно съмнение, че лицето не е имало възможността да се защитава, то страната по местоживееене може да изиска от страната по нарушението съгласно чл. 8, ал. 3 да предостави допълнителна информация. Например страната по постоянното местоживееене може изиска доказателство, че наказаното лице, при процеса, който е довел до лишаването му от право да управлява МПС, е имало възможността да си служи със собствения си език.

Държавата по местоживееенето може да откаже да признае решение на държавата по местонарушението ако:

- деянието, заради което е наложено наказанието „лишаване от право да се управлява МПС“ не съставлява нарушение по законите на държавата по местоживееенето;

- остатъкът от срока на лишаване от право да се управлява МПС, който би могъл да се изтърпи в държавата по местоживееенето, е не по-дълъг от един месец. С други думи, срокът на лишаването, за който в страната по постоянното местоживееене би имало още възможност за изпълнение, възлиза към момента на постъпване на съобщението в страната по постоянното местоживееене на по-малко от един месец. Във всеки случай, на страната по постоянното местоживееене е предоставена възможността да изпълни краткия срок на лишаването, ако тя желае това;

- законодателството на държавата по местоживееенето не предвижда наказание „лишаване от право да се управлява МПС“ за фактическите действия послужили като основание за налагане на това наказание в държавата по местонарушението.

В случай, че държавата по местоживееенето откаже да изпълни решението на държавата по местонарушението, тя следва да информира държавата по местонарушението за причините за своя отказ.

Съгласно член 3 от конвенцията, страна-членка може при нотифицирането съгласно чл. 15, ал. 2 да декларира, че в срока на преценка съгласно ал. 2 ще отказва изпълнението на решения за лишаване при наличие на всички или някой от изброените в ал. 2 обстоятелства. Направена ли е такава декларация, то другите страни-членки не са задължени да съобщават влезлите в сила решения за лишаване, посочени в декларацията. Страната-членка може по всяко време да оттегли дадената декларация. Тази разпоредба трябва да се разглежда във връзка с различията, които са налице в страните-членки по отношение срока на лишаване при различните нарушения във връзка с изпълнението на решенията за лишаване.

Като страна по конвенцията, Република България декларира, че ще прилага изцяло Член 6, параграф 2 от конвенцията, в който е указано, че държавата по местоживееенето на нарушителя може да откаже да признае за валидно лишаването от право да се управлява МПС, в случай, че остатъкът от срока на лишаване от право да се управлява МПС, който би могъл да се изтърпи в държавата по местоживееенето, е не по-дълъг от един месец.

Видно е, че в този случай решението ще се вземе въз основа на оперативната самостоятелност на административния орган, който ще приложи конвенцията.

II. ПРОБЛЕМИ ПРИ ПРИЛОЖЕНИЕТО НА КОНВЕНЦИЯТА КАТО ЧАСТ ОТ ВЪТРЕШНОТО ПРАВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Конвенцията, съставена на основание член К. 3 от Договора за Европейския съюз, за лишаването от право да се управлява моторно превозно средство е ратифицирана със закон от Народното събрание. Той е обнародван в бр. 40 на Държавен вестник от 18.05.2007 г.

Законът за ратифициране на конвенцията предвижда, че по отношение на Република България същата влиза в сила 90 дни след депозирането на присъединителния акт или в деня на влизане в сила на конвенцията, ако тя все още не е влязла в сила в момента на изтичането на тези 90 дни. Документите за ратификацията на конвенцията следва да се депозират при Генералния секретар на Съвета на Европейския съюз от министъра на външните работи.

Целта на закона е българската държава да се присъедини към конвенцията, за да може наложените наказания в други страни от Европейския съюз да се изпълняват и на нейна територия. Това означава, че с влизане в сила на конвенцията, тя става част от приложимото право и засяга всички български граждани, които могат да се окажат в нейното приложно поле.

При това възниква въпросът, съществуват ли в България условия за прилагането на конвенцията, необходими ли са законодателни мерки във връзка с прилагането ѝ и следва ли да се проведе разяснителна кампания, която да подготви българските водачи на МПС за съдържанието на тази уредба и произтичащите от нея правни последици?

За да стане част от вътрешното право на страната и да се обезпечи безпрепятственото приложение на конвенцията, българската държава трябва да приведе в съответствие националната правна уредба свързана с безопасността на движението по пътищата.

Българският закон за движение по пътищата урежда сравнително изчерпателно всички въпроси свързани с правоспособността на чуждестранни и български граждани управляващи МПС със свидетелство, издадено от друга държава.

Но във връзка с възможността свидетелството за правоуправление на МПС на български гражданин да бъде отнето в чужда държава, е записана само нормата на чл. 163, ал. 3, който гласи: „Лице, на което при пребиваване зад граница е отнето международното свидетелство за управление на моторно превозно средство, издадено в Република България, е длъжно при завръщането си в България да уведоми за това съответната служба на Министерството на вътрешните работи в 7-дневен срок от

влизането в страната“. За неспазване на това си задължение лицето носи административно-наказателна отговорност, която се налага по общия ред.

НАРЕДБА № I-157 от 1.10.2002 г. за условията и реда за издаване на свидетелство за управление на моторни превозни средства, отчета на водачите и тяхната дисциплина, която би се оказала приложима не съдържа никакви правила досежно отнетите в чужда държава свидетелства за управление на МПС на български граждани.

Поради липсата на каквато и да било уредба или дори законодателна инициатива, в българското законодателство – Закон за движение по пътищата и НАРЕДБА № I-157 от 1.10.2002 г., се явяват редица затруднения при разрешаването на подобни случаи с международноправен характер, които имат отношение към правата и законните интереси не само на гражданите на Република България, но и на всички граждани на ЕС, които могат да се озоват в приложното поле на Конвенцията.

При прочита на конвенцията и при прегледа на националното ни законодателство могат да възникнат множество въпроси, свързани с това:

– по какъв начин и в какъв срок следва да бъде уведомена страната по местоживеенето за извършеното наказание „лишаване от право да се управлява МПС“ във връзка с член 3 от конвенцията?

– каква процедура се предвижда за връщане на отнетото свидетелство, ако то все още е валидно след изтичане на наложеното наказание?

– следва ли лицето да бъде уведомено за получаването на свидетелството и следва ли да му се дадат указания как и кога може да го получи?

– как следва да защити своите права и законни интереси български гражданин, чието свидетелство е отнето в държава-членка на ЕС и същото не е получено до изтичане на срока на наложеното наказание? Какви са правата на лицето след изтичане на срока на наказанието, при положение, че свидетелството за управление на МПС не е получено в държавата по местоживеене?

– може ли лице, чието свидетелство за управление на МПС е отнето за определен срок, но в този срок не е върнато на органа, който го е издал, да подаде молба за издаване на ново свидетелство, което да се получи след изтичане на срока на наказанието?

– има ли право лицето на заместващ документ?

От текстовете на конвенцията става ясно, че уведомлението за наложеното наказание „лишаване от право да се управлява МПС“ се изпраща на компетентните органи в държавата по местоживеенето на нарушителя.

Като договаряща се страна, Република България е определила като централен и компетентен орган, отговарящ за предоставяне на уведомленията по член 3 – структурно звено „Пътна полиция“ при Главна дирек-

ция „Противодействие на престъпността, опазване на обществения ред и превенция“ на Министерство на вътрешните работи.

Практиката показва, че отнетите в чужбина свидетелства се изпращат на МВнР на Република България. То от своя страна ги препраща на МВР, а оттам до съответните поделения на „Пътна полиция“, които са издали отнетото свидетелство.

Никъде в конвенцията не е указан срок, в който уведомлението за наложеното наказание „лишаване от право да се управлява МПС“ и придружаващите го съгласно член 8 документи трябва да бъдат изпратени в държавата по местоживеенето. Непосочването на срок създава предпоставки за необосновано забавяне на процедурата от страна на органите в държавата по местонарушението, което води до нарушаване на правата и законните интереси на лицата, признати за нарушители. Известна гаранция за недопускането на подобни злоупотреби дава тектът на член 3 от конвенцията, който посочва, че уведомяването на страната по местоживеенето се извършва „незабавно“, което би трябвало да означава веднага след влизане в сила на на наказанието. Въпреки това не става ясно какъв е обичайният, нормалният срок, в който административните органи в държавата по местонарушението следва да изпълнят това задължение.

Правният механизъм, който се следва съгласно предвидената процедура по изпълнение, е описан в член 3 от конвенцията. Съгласно ал. 1 съобщението се извършва „незабавно“. Това означава колкото може по-бързо, както в интерес на пътната безопасност, така също по-нататъшното възпрепятстване и протакане. Специфичен срок не е определен, но от страните-членки се очаква, че ще създадат уредба, която ще изпълни духа на тази норма и ще гарантира бързото съобщаване.

Наблюдават се редица случаи, в които свидетелствата на български граждани отнети в държавата по местонарушението не пристигат в Република България в срока на изтърпяване на наказанието или пристигат далеч след изтичането на този срок. Има и случаи, в които свидетелствата въобще не пристигат.

В подобни хипотези, държавата не разполага с правен механизъм, по който да признае наложеното наказание и да върне отнетото от нарушителя свидетелство или да му издаде ново.

Макар и наказаното лице да разполага със заверен препис на решението или акта, с който му е наложено наказанието, то не е правно легитимирано само да инициира производството по признаване на валидността на решението, с което му е наложено наказанието „лишаване от право да управлява МПС“. Това е така, защото в националното ни законодателство, в чл. 22 от Наредба № I -157 от 01. 10. 2002 г. е указано, че „отнетите свидетелства за управление се съхраняват в службите, които са ги изда-

ли, до настъпване на основанията за връщането им.“ В този случай, изтичането на срока на наказанието е правното основание за връщането на отнетото свидетелство. Но при положение, че то не е пристигнало у компетентния по конвенцията орган, няма как и да бъде върнато. Лицето в този случай не би могло също така да подаде заявление за издаване на ново свидетелство или на дубликат на старото, тъй като законът не е предвидил хипотеза, в която това би било допустимо.

При така действащата национална правна уредба българските органи са обвързвани от получаването на уведомлението по член 3 от конвенцията и съпровождащите го документи по член 8. Следва изводът, че при забава от страна на органите на държавата по местонарушението, лицето, чието свидетелство е отнето извън територията на Република България ще трябва да се обърне към органите на държавата по местонарушението, което несъмнено ще му създаде неоправдани трудности.

На следващо място, в закона и в наредбата не е предвидено, че органът, който съхранява отнетото свидетелство е длъжен да съобщи на лицето за получаване на уведомлението и придружаващите го документи, както и за изтичане на срока на наказанието.

Законът не урежда и възможност за издаване на заместващ документ, който да удостоверява правоспособността на водача на МПС, до получаване на валидното му свидетелство у органа, който го е издал. В чл. 13 от Закона за българските документи за самоличност са изброени изчерпателно видовете заместващи документи, които се издават на българските граждани. Това са временен паспорт, граничен пропуск, временен паспорт за окончателно напускане на страната. Свидетелството за управление на МПС не попада сред тях.

Лишаването от право да се управлява МПС според българската правна уредба, е административно наказание, което може да се наложи за определен срок от време. Това наказание представлява преди всичко израз на негативната реакция на държавата по отношение на извършителите на обществено опасни деяния свързани с неспазването на правилата за безопасност по пътищата. Тя цели от една страна да превъзпита нарушителя, а от друга – да гарантира спазването на установения ред от страна на гражданите. Несъмнено това е най-тежката административна санкция, която може да се наложи на едно лице за извършено от него нарушение на правилата за движение по пътищата. Това наказание носи за нарушителя както имуществени, така и неимуществени последици и е с изключително голямо превантивно значение по отношение на обществото. Но в разгледаните хипотези с международен елемент, със задължението да понесе административното наказание предвидено в закона наказаното лице може абсолютно неоправдано да понесе и други негативи, вследствие на непълна законодателна уредба.

Българската държава ще бъде изправена пред трудности по прилагането на Конвенцията. Тя предвижда, че всяка държава-членка, на чиято територия притежателят на свидетелството за управление на МПС има обичайно местоживееене, следва да прилага свои вътрешни разпоредби относно отнемането, временното прекратяване и отмяната на свидетелствата за управление на МПС. Но съществуващите в момента вътрешни разпоредби относими към обсъжданата материя не са в състояние да обслужват всички правоотношения възникващи във връзка с отнемането и връщането на свидетелствата за управление на български граждани, отнети на територията на държава-членка на ЕС. Липсват национални механизми за уреждане на спорните въпроси.

На следващо място се поставя неосведомеността на българските граждани за предметния обхват и приложното поле на конвенцията. В тримесечния период, в който се предвижда да влезе в сила закона за ратификация, в закона за движение по пътищата следва да се направи конкретизация на текстовете от конвенцията, по такъв начин, че да се осигури яснота за всички български граждани по отношение на правилата на този международен акт.

В конвенцията са поставени условията, при които ще се обменя информация и ще се гарантира изпълнението на наказанието от държавата, в която е извършено нарушението. Но във връзка с това националното ни законодателство има нужда да претърпи изменения, с които да се въведат единни, непротиворечиви и достъпни правила относно приложението на разпоредбите от Конвенцията.